

Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs

Brīvības iela 58, Rīga, LV-1011, tālr. 67288140, mob. tālr. 26520082, fakss 67283339, e-pasts taiib@taiib.gov.lv, www.taiib.gov.lv

2014. GADA PĀRSKATS

Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas jomā

Rīga 2015

Pārskata kopsavilkums

Latvijas Republikā smagas dzelzceļa avārijas un nopietnus negadījumus izmeklē Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs.

Pārskatā iekļauta informācija par Biroja darbu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas jomā un par Biroja sadarbību ar citām institūcijām.

Report summary

In the Republic of Latvia, serious railway traffic accidents and significant incidents are being investigated by the Transport Accident and Incident Investigation Bureau.

The report contains information on activities of the Bureau as regards to railway accident investigation and on cooperation between the Bureau and other institutions.

Saturs

1. IEVADA DAĻA	4
1.1. Juridiskā bāze	4
1.2. Biroja pilnvarojums, loma un mērķis	4
1.3. Organizācija.....	5
1.4. Organizatoriskā struktūra	6
1.5. Budžets	7
2. IZMEKLĒŠANAS PROCESS	7
2.1. Dzelzceļa avārijas, kas ir jāizmeklē.....	7
2.2. Institūcijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā.....	8
2.3. Izmeklēšanas process.....	8
2.4. Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, kas izmeklētas 2007.-2014. gadā	9
2.5. Uzsāktās izmeklēšanas 2014. gadā.....	9
3. IETEIKUMI	9
Īss pārskats un iepazīstināšana ar ieteikumiem	9

1. IEVADA DAĻA

1.1. Juridiskā bāze

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Direktīva 2004/49/EK *Dzelzceļu drošības direktīvas* prasības attiecībā uz neatkarīgas dzelzceļa avāriju izmeklēšanas iestādes izveidošanu tika ieviestas 2006.gada 30.aprīlī ar grozījumiem Dzelzceļa likumā, kuros tika noteiktas smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcijas funkcijas un uzdevumi un smagu dzelzceļa avāriju un avāriju kritēriji. Par smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūciju tika noteikts Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs (turpmāk – Birojs), kura sastāvā tika izveidota Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļa.

Lai pilnībā ieviestu *Dzelzceļu drošības direktīvas* prasības un nodrošinātu Dzelzceļa likuma izpildi attiecībā uz neatkarīgu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas iestādi, 2007.gada 27.martā tika veikti grozījumu 1998.gada 6.oktobra Ministru kabineta noteikumos Nr.393 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas kārtība”, bet 2010.gada 26.oktobrī tika izdoti jauni Ministru kabineta noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Pildot *Dzelzceļu drošības direktīvas* 21.pantā noteiktās prasības, Birojs ir izveidots kā institūcija, kas organizatoriski, juridiski un savu lēmumu pieņemšanā ir neatkarīga no dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja, pārvaldātāja un dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroles un uzraudzības institūcijas, kā arī no institūcijas, kas atbild par dzelzceļa infrastruktūras maksas noteikšanu un iekasēšanu, dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu vai valsts pārvaldes realizēšanu dzelzceļa transporta jomā, un no personām, kuru intereses var būt pretrunā ar Biroja uzdevumiem. Birojā ir divi izmeklētāji, kuri notiekot smagai dzelzceļa avārijai vai nopietnam negadījumam, ir spējīgi veikt atbildīgā izmeklētāja funkcijas.

1.2. Biroja pilnvarojums, loma un mērķis

Biroja galvenais mērķis ir veikt aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu, dzelzceļa avāriju un jūras negadījumu drošības izmeklēšanu. Izmeklēšanas vienīgais mērķis ir novērst aviācijas nelaimes gadījumus un incidentus, dzelzceļa avārijas un jūras negadījumus, tādējādi uzlabojot gaisa satiksmes, dzelzceļa un jūras transporta kustības drošību. Izmeklēšana nekādā gadījumā nav saistīta ar vainas vai atbildības noteikšanu.

Birojs dzelzceļa negadījumu izmeklēšanu veic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Direktīvu 2004/49/EK *Dzelzceļu drošības direktīva*, Dzelzceļa likumu, 2005.gada 20.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.973 „Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroja nolikums”, Ministru kabineta 2010. gada 26. oktobra noteikumiem Nr. 999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

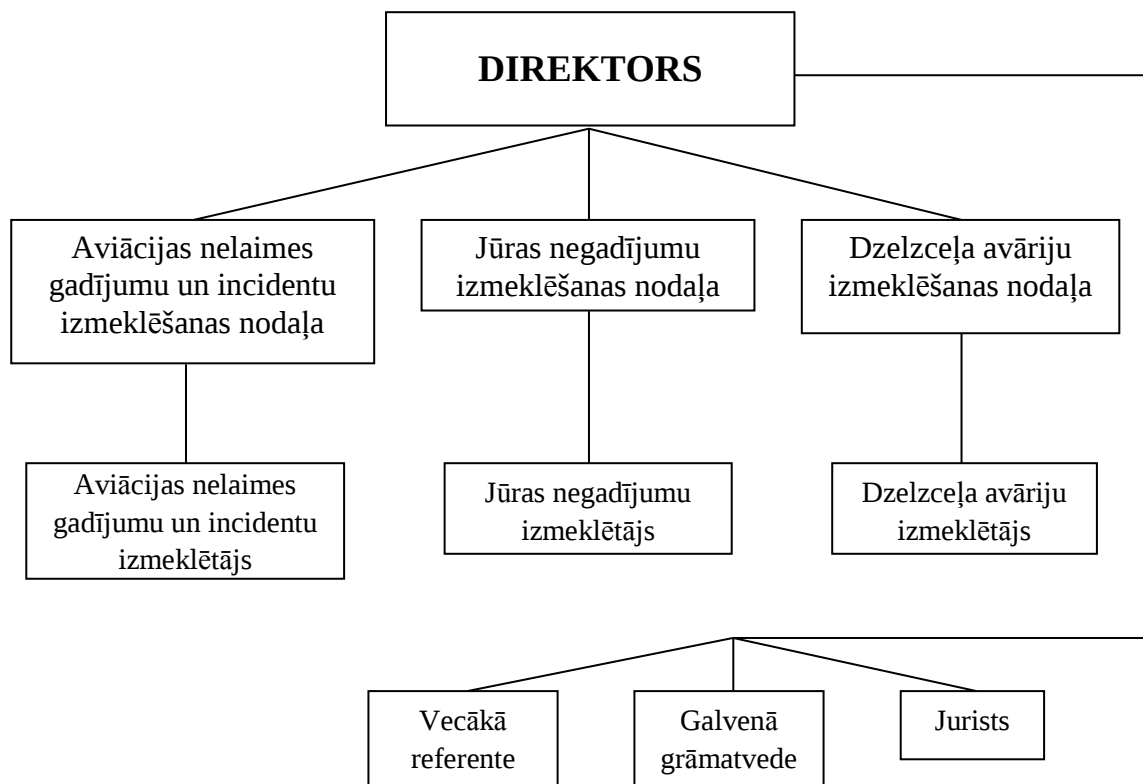
Saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem tiesību aktiem, Birojam obligāti ir jāizmeklē smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, pēc kuriem dzelzceļa ritošais sastāvs ir svītrojams no inventāra parka. Birojs jebkurā laikā var pieņemt lēmumu par ikviena dzelzceļa satiksmes negadījumu, kā arī citu ar vilcienu kustību saistītu negadījumu izmeklēšanu, ja tiem ir nelabvēlīga ietekme uz vilcienu kustības drošību.

Biroja Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļas darbības mērķis ir smagu dzelzceļa avāriju un nopietnu negadījumu neatkarīga izmeklēšana, lai noteiktu avārijas cēloņus un izstrādātu ieteikumus līdzīgu avāriju novēršanai nākotnē.

Birojs izmeklēšanu veic neatkarīgi no tiesībsardzības institūciju veiktās izmeklēšanas, nenosakot personas vainu un atbildību.

1.3. Organizācija

Birojā ir desmit darba vietas. Birojs ir valsts tiešās pārvaldes iestāde Satiksmes ministra pārraudzībā, kas īsteno valsts pārvaldi aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu, dzelzceļa avāriju un jūras negadījumu izmeklēšanas jomā. Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļā ir divas amata vietas, nodaļas vadītājs un izmeklētājs. Biroja struktūra norādīta 1.attēlā.

1.att. Biroja struktūras shēma

Lēmumu par izmeklēšanas uzsākšanu Birojs pieņem, pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem tiesību aktiem. Saskaņā ar tiem Birojam obligāti ir jāizmeklē smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi. Lēmumu par citu negadījumu izmeklēšanu pieņem, izanalizējot un apkopojot informāciju par negadījumu un izvērtējot tā ietekmi uz kopējo vilcienu kustības drošību. Pirms lēmuma pieņemšanas Birojs var sadarboties ar Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju, infrastruktūras pārvaldītāju, pārvaldātajiem un dzelzceļa remonta uzņēmumiem, bet jebkurā gadījumā lēmums par izmeklēšanas uzsākšanu tiek pieņemts neatkarīgi no minētajām institūcijām un uzņēmumiem.

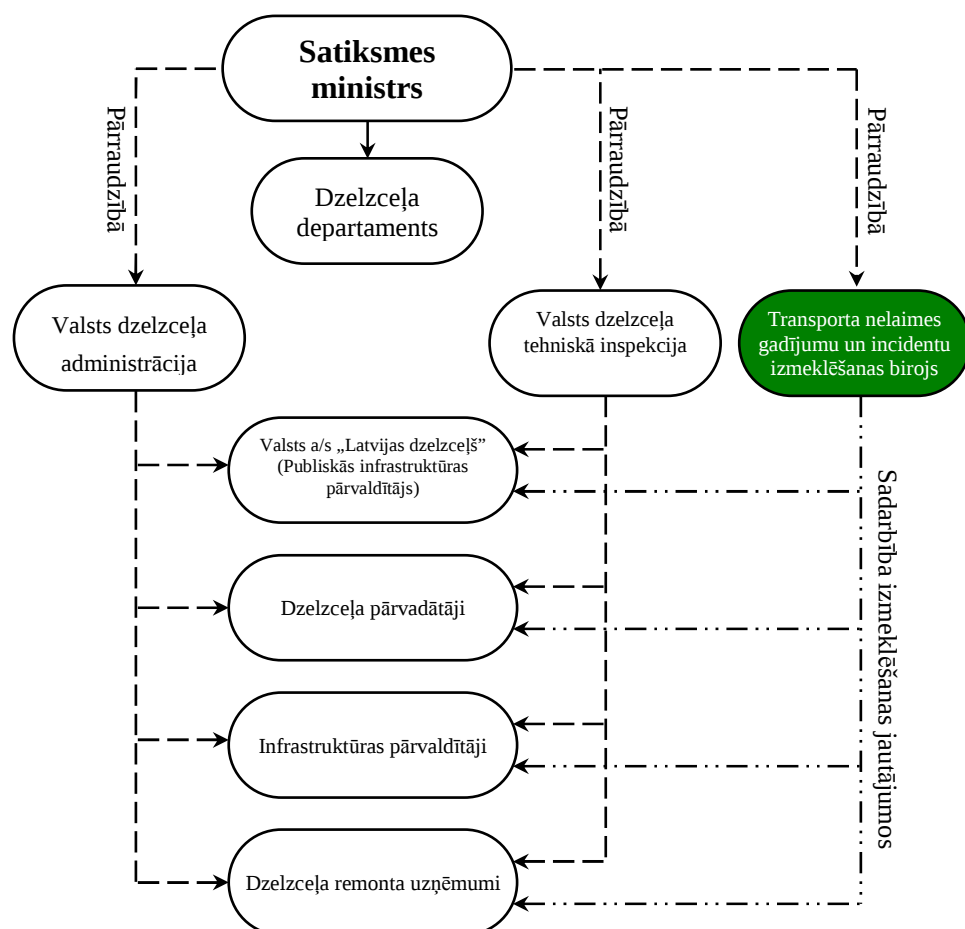
Izmeklēšanu vada Biroja direktors. Biroja direktors, dzelzceļa avārijas izmeklēšanai, norīko atbildīgo izmeklētāju, kurš atbild par izmeklēšanas darbību organizēšanu, veikšanu un kontroli.

Atbildīgais izmeklētājs var piesaistīt neatkarīgus ekspertus, piemēram, Rīgas Tehniskās universitātes dzelzceļa transporta institūta ekspertus, lai veiktu tehniskās ekspertīzes un aprēķinus, kas nepieciešami avārijas cēloņu noskaidrošanai.

Izmeklēšanas nobeiguma pārskatu paraksta Biroja direktors un visi izmeklēšanas dalībnieki. Ja rodas domstarpības par pārskata saturu, izmeklēšanas nobeiguma pārskatu sagatavo izmeklēšanas vadītāja atbalstītajā redakcijā. Izmeklēšanas dalībnieks, kurš nepiekrīt izmeklēšanas nobeiguma pārskata saturam, to paraksta ar piezīmi par savu atšķirīgo viedokli un pamato šo viedokli. Izmeklēšanas nobeiguma pārskata parakstīšanas dienu uzskata par izmeklēšanas beigu dienu.

1.4. Organizatoriskā struktūra

Biroja darbu pārrauga Satiksmes ministrs. Izmeklēšanas jautājumos Birojs sadarbojas ar infrastruktūras pārvaldītāju, dzelzceļa pārvadātājiem un dzelzceļa remonta uzņēmumiem. Ar Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju Birojs sadarbojas drošības ieteikumu ieviešanas termiņu saskaņošanas jautājumos. Sadarbība ar citām institūcijām un iestādēm ir norādīta 2. attēlā.

2.att. Sadarbības shēma ar citām institūcijām

1.5. Budžets

Saskaņā ar likuma „Par aviāciju” 5. panta ceturto daļu Birojs aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas jomā tiek finansēts no ieņēmumu daļas par aeronavigācijas pakalpojumiem Rīgas lidojumu informācijas rajonā, un ar Dzelzceļa likuma 33.1 panta piekto daļu Birojs dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas jomā tiek finansēts no dzelzceļa infrastruktūras finansējuma, un ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 8.1 panta otro daļu Biroju jūras negadījumu un jūras incidentu izmeklēšanas jomā finansē no Latvijas Jūras administrācijas līdzekļiem, kuri saskaņā ar Ministru kabineta noteiktajiem izcenojumiem gūti par valsts pārvaldes uzdevumu ietvaros sniegtajiem maksas pakalpojumiem.

Ar 2013. gada 2. oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr. 458 „Par Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroja 2014. gada budžeta apstiprināšanu” tika apstiprināti Biroja budžeta ieņēmumi 2014. gadā EUR 445427 apmērā, kur dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanai bija paredzēts finansējums EUR 17 8 638 apmērā.

2. IZMEKLĒŠANAS PROCESS

2.1. Dzelzceļa avārijas, kas ir jāizmeklē

Izmeklēšanas procesu reglamentē Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem Birojam obligāti jāizmeklē smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, pēc kuriem dzelzceļa ritošais sastāvs ir svītrojams no inventāra parka.

Smaga dzelzceļa avārija ir vilciena sadursme ar citu dzelzceļa ritošo sastāvu vai nobraukšana no sliedēm, kas izraisījusi vienu no šādām kaitīgām sekām:

- gājis bojā uzreiz vai smagas avārijas rezultātā 30 dienu laikā pēc tās miris vismaz viens cilvēks;
- nodarīti miesas bojājumi vismaz pieciem cilvēkiem, kuri negadījuma dēļ hospitalizēti ilgāk par 24 stundām;
- nodarīts kaitējums ritošajam sastāvam, dzelzceļa infrastruktūrai vai videi vismaz EUR 2 000 000 apmērā pēc Latvijas Bankas noteiktā oficiālā valūtas kursa dienā, kad noticis dzelzceļa satiksmes negadījums.

Nopietns negadījums ir nevēlams vai neparedzēts pēkšņs notikums, kurā ir iesaistīts vismaz viens kustībā esošs ritošais sastāvs ar ātrumu, kas ir lielāks par 0 km/h, vai īpaša notikumu virkne ar vienu no šādām kaitīgām sekām:

- gājis bojā cilvēks vai miris 30 dienu laikā pēc nopietnā negadījuma;
- cilvēkam nodarīti miesas bojājumi, kuru dēļ viņš ir hospitalizēts ilgāk par 24 stundām;
- radīti nopietni ritošā sastāva, sliežu ceļu, citu iekārtu bojājumi vai nodarīts kaitējums videi, kas ir ekvivalents EUR 150 000 vai vairāk pēc Latvijas Bankas noteiktā oficiālā valūtas kursa dienā, kad noticis nopietns negadījums;
- sešas stundas vai ilgāk pārtraukta vilcienu kustība pa galveno sliežu ceļu.

Birojs jebkurā laikā var pieņemt lēmumu par citu dzelzceļa satiksmes negadījumu, kā arī citu ar vilcienu kustību saistītu negadījumu izmeklēšanu, ja tiem ir nelabvēlīga ietekme uz kustības drošību.

2.2. Institūcijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā

Iestādes un organizācijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā, nosaka Dzelzceļa likums un Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem, smagas dzelzceļa avārijas un nopietnus negadījumus izmeklē Birojs.

Izmeklēšanā var iesaistīt Valsts dzelzceļa tehniskās inspekcijas, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātāja pārstāvjus, ievērojot Biroja neatkarības principus.

Atbilstoši avārijas raksturam Birojs var pieaicināt piedalīties izmeklēšanā kompetentus ekspertus, kuri nav Biroja darbinieki, kā arī Eiropas Savienības dalībvalsts izmeklēšanas iestādes pārstāvjus, ja avārijā ir iesaistīts pārvadātājs, kas reģistrēts un licencēts attiecīgajā dalībvalstī.

Birojs var lūgt citu Eiropas Savienības dalībvalstu izmeklēšanas iestāžu vai Eiropas Dzelzceļa aģentūras palīdzību, lai saņemtu ekspertu atzinumus vai veiktu tehniskās pārbaudes, analīzes, vai sniegtu novērtējumus.

2.3. Izmeklēšanas process

Izmeklēšana ir informācijas vākšana par dzelzceļa satiksmes negadījuma sekām, apstākļiem tās analīze un atzinuma sagatavošana.

Biroja izmeklētāji reizi dienā pa e-pastu no infrastruktūras pārvaldītāja saņem informāciju par visiem dzelzceļa satiksmes drošības negadījumiem. Par smagām dzelzceļa avārijām un nopietniem negadījumiem infrastruktūras pārvaldītājs nekavējoties paziņo Biroja darbiniekiem pa tālruni sakariem. Pēc ziņojuma saņemšanas par avāriju Biroja izmeklētāji ierodas negadījuma vietā un nekavējoties uzsāk tās izmeklēšanu.

Septiņu dienu laikā pēc izmeklēšanas uzsākšanas Birojs par to informē Eiropas Dzelzceļa aģentūru, Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju, Valsts policiju, dzelzceļa satiksmes negadījumā iesaistīto dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju un pārvadātāju.

Birojs par avārijas izmeklēšanas gaitu regulāri informē Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju, dzelzceļa satiksmes negadījumā iesaistīto dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju, pārvadātāju, cietušos un to radniekus, bojātās mantas īpašniekus, ražotājus, attiecīgos avārijas dienestus, personāla un lietotāju pārstāvjus un, ciktāl tas ir iespējams, dod viņiem iespējas sniegt izmeklēšanai savus atzinumus un viedokļus, kā arī komentārus par pārskata projektos sniegto informāciju.

2.4. Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, kas izmeklētas 2007.-2014. gadā

2007.-2014. gadā izmeklētās dzelzceļa avārijas

Izmeklētās avārijas		2007 ¹	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Kopā
Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi (19. pants, 1 + 2)	Vilcienu sadursme	-	1	1	1	-	-	-	-	3
	Nobraukšana no sliedēm	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kopā										4

2.5. Uzsāktās izmeklēšanas 2014. gadā

2014. gadā uzsāktās izmeklēšanas

Notikuma datums	Izmeklēšanas nosaukums (Notikuma veids, vieta)	Juridiskais pamats
2014. gada 20. jūnijs	Nopietns dzelzceļa negadījums, kravas vilciena nobraukšana no sliedēm.	i
	(Ziemeļblāzmas dzelzceļa stacija)	ii
2014. gada 7. septembris	Nelaiimes gadījums ar cilvēku ritošā sastāva kustības laikā	i
	(Šķirotavas dzelzceļa stacija)	ii

Pamats izmeklēšanai: i = Saskaņā ar Drošības Direktīvu ii = Saskaņā ar nacionālās likumdošanas aktiem (ietverot Drošības Direktīvas 2. panta 2. punktā minētās jomas), iii = Brīvprātīgi - citi kritēriji (Nacionālie normatīvie akti/prasība nav iekļauta Drošības Direktīvā).

3. IETEIKUMI

Īss pārskats un iepazīstināšana ar ieteikumiem

Latvijas Republikas normatīvajos tiesību aktos (Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”) ir noteikts, ka, lai novērstu smagas dzelzceļa avārijas vai nopietna negadījuma cēloņus un apstākļus, kā arī garantētu dzelzceļa satiksmes drošību, Birojs, pamatojoties uz izmeklēšanas gaitā izdarītajiem secinājumiem, izstrādā drošības ieteikumus.

Drošības ieteikumos nekonstatē personas vainas vai atbildības prezumpciju saistībā ar dzelzceļa satiksmes negadījumu.

Birojs drošības ieteikumus nosūta Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai un iestādēm, kuras bija iesaistītas dzelzceļa satiksmes negadījumā. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija izvērtē, vai ir nepieciešams paplašināt drošības ieteikumu gala ieviesēju loku, un, ja nepieciešams, nosūta drošības ieteikumus arī citiem dzelzceļa nozares uzņēmumiem.

¹ Birojs darbu dzelzceļa negadījumu izmeklēšanas jomā uzsāka 2007. gada 1. aprīlī

Ja nepieciešams, Birojs drošības ieteikumus var nosūtīt citas dalībvalsts dzelzceļa drošības iestādēm.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija uzrauga drošības ieteikumu ieviešanu.

Institūcijas, kurām ir adresēti drošības ieteikumi, pēc saskaņošanas ar Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju var veikt arī citus pasākumus, lai sasniegtu drošības ieteikumos minētos mērķus.

Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, pārvadātājs un citi dzelzceļa nozares uzņēmumi, kuri ir drošības ieteikumu gala ieviesēji, vismaz reizi gadā ziņo Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai par veiktajiem vai plānotajiem pasākumiem saistībā ar drošības ieteikumiem.

2007.-2014. gadā ieviestie ieteikumi

Izdote ieteikumi		Ieteikumu ieviešanas statuss					
		Ieviesti		Tiek ieviesti		Nav ieviesti	
Gads	Skaitis	Skaitis	[%]	Skaitis	[%]	Skaitis	[%]
2007.	0	0	0	0	0	0	0
2008.	8	7	87,5	1	12,5	0	0
2009.	4	0	0	4	100	0	0
2010.	4	9	225	0	0	0	0
2011.	0	0	0	0	0	0	0
2012.	3	0	0	3	100	0	0
2013.	0	3	100	0	0	0	0
2014.	0	0	0	0	0	0	0
Kopā	19	19		0		0	0